

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

STANDARDE FOR OVERVÅGNING AF DETAILBETALINGSSYSTEMER FOR EURO

I Indledning

Overvågning af betalingssystemer er en af de vigtigste opgaver for en centralbank, idet formålet er at garantere betalingssystemernes smidige funktion og at bidrage til finansiell stabilitet. Eurosystemets¹ overvågningsrolle er nedfældet i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og i statuten for Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) og Den Europæiske Centralbank (ECB). I traktatens artikel 105, stk. 2, og i statuttens artikel 3 står der, at "de grundlæggende opgaver, der skal udføres af ESCB, er [...] at fremme betalingssystemernes smidige funktion".

Eurosystemet skal fremme betalingssystemernes smidige funktion for at garantere, at betalingssystemerne er sikre og effektive, og at betalingsinstrumenterne er sikre. Eurosystemet redegjorde i 2000 for sin rolle i overvågningen af betalingssystemer i en pressemeddelelse². Eurosystemet har vedtaget en række minimumsstandarder for overvågning af betalingssystemer, som udbydere af betalingssystemer forventes at overholde. Som eksem-

pler på sådanne minimumsstandarder kan nævnes rapporten fra 1998 om elektroniske penge³ og G10-standarderne med titlen *Core Principles for Systemically Important Payment Systems (Core Principles)*⁴, som ECBs Styrelsesråd vedtog i januar 2001.

I nærværende rapport redegøres der for de overvågningsstandarder, der gælder for såvel nationale som paneuropæiske detailbetalingssystemer for euro. Den metode, som Eurosystemet anvender til at klassificere de forskellige detailbetalingssystemer, gennemgås, og det forklares, hvilke overvågningsstandarder der gælder for de enkelte kategorier. Frem for alt redegøres der for de nye detailstandarder, der gælder for detailbetalingssystemer, som er af stor betydning for samfundsøkonomien. Desuden har Eurosystemet gransket følgerne af, at medlemslandene angiver og anmelder detailbetalingssystemerne til Europa-Kommissionen i medfør af artikel 10 i direktivet om endelig afregning.

2 Klassificering af detailbetalingssystemer for euro

ECB og de nationale centralbanker har som led i deres overvågningsfunktion fastsat en fælles metode til klassificering af detailbetalingssystemer for euro og bestemt, hvorledes de relevante standarder skal gælde. Detailbetalingssystemer for euro skal overholde en række harmoniserede overvågningsstandarder. Hvilke overvågningsstandarder, det drejer sig om, afhænger af, hvor megen skade et nedbrud i disse systemer kan forvolde de finansielle markeder og/eller samfundsøkonomien som helhed. Hvor et nedbrud i et detailbetalingssystem udgør en trussel mod stabiliteten på de finansielle markeder, kræver Eurosystemet, at det pågældende system skal overholde alle standarderne. Hvor et nedbrud i et detailbetalingssystem ikke har nogen systemisk effekt, men ikke desto mindre

kan have alvorlige konsekvenser, fordi det pågældende detailbetalingssystem er af stor betydning for samfundsøkonomien, skal et sådant system overholde en række understandarder (i det følgende benævnt "detailstandarderne"). Detailbetalingssystemer, som ikke hører til en af disse to kategorier, skal overholde de for disse systemer gældende over-

1 Eurosystemet består af ECB og de nationale centralbanker i de EU-lande, der har indført euroen. Eurosystemet er underlagt ECBs Styrelsesråd og ECBs Direktion.

2 "Role of the Eurosystem in the field of payment systems oversight", ECB, Frankfurt, juni 2000.

3 "Report on electronic money", ECB, Frankfurt, august 1998.

4 "Core Principles for Systemically Important Payment Systems" (i dette dokument benævnt "rapporten om standarder for systemisk vigtige betalingssystemer". Core Principles benævnes "standarder"), Den Internationale Betalingsbank (BIS) (www.bis.org), Basel, januar 2001.

vågningsstandarder, når og hvis sådanne standarder eksisterer.⁵

2.1 Systemisk vigtige detailbetalingssystemer

Standarderne fremmer sikre og effektive betalingssystemer og finder anvendelse på alle systemisk vigtige betalingssystemer i hele verden. Ifølge rapporten om standarder for systemisk vigtige betalingssystemer er der tale om et systemisk vigtigt betalingssystem, hvis systemet er i stand til at udløse forstyrrelser eller sprede problemer til det nationale eller internationale finansielle system. Det, der her er afgørende, er værdien og karakteren af de betalinger, som behandles i systemet. Der er sandsynligvis tale om et systemisk vigtigt system, hvis mindst en af følgende betingelser er opfyldt: i) Det er det eneste betalingssystem i et land, eller det er det største betalingssystem målt på omsætningen, ii) det behandler hovedsagelig betalinger af stor værdi, eller iii) det anvendes til afvikling af transaktioner på de finansielle markeder eller til andre betalingssystemers afvikling. Alle systemisk vigtige betalingssystemer skal overholde alle ti standarder. Alle systemer for store betalinger i euroområdet betragtes som systemisk vigtige, men der er også visse detailbetalingssystemer, som kan være systemisk vigtige, og som derfor skal overholde alle ti standarder. Centralbankerne i Eurosystemet gennemgår regelmæssigt detailbetalingssystemerne for euro og kan beslutte, at visse detailbetalingssystemer opfylder betingelserne for at være systemisk vigtige, hvis de er vigtige i en given kontekst.

Når ECB og de nationale centralbanker skal vurdere, hvor systemisk vigtigt et detailbetalingssystem er, kigger de på systemets andel af det enkelte marked for detailbetalinger, på de i systemet indbyggede finansielle risici og på risikoen for en dominoeffekt. Kriterierne er følgende:

- **Markedsandel:** I lande, hvor der ikke findes et alternativt system til behandling af detailbetalinger, vil der i tilfælde af system-

nedbrud almindeligvis ikke være nogen anden betalingskanal, via hvilken offentligheden kan gennemføre detailbetalinger. Det antal transaktioner, der behandles i et sådant system, vil normalt være for stort til at kunne blive behandlet i et realtidsbruttoafviklingssystem. Det er ligeledes tilfældet i situationer, hvor der er adskillige detailbetalingssystemer, men hvor hovedparten af betalingerne behandles af ét enkelt system. Desuden kan de tekniske standarder for de pågældende detailbetalingssystemer adskille sig fra de tekniske standarder, der gælder for realtidsbruttoafviklingssystemer og andre detailbetalingssystemer, hvilket betyder, at det ville være teknisk umuligt at gennemføre detailbetalinger, selv hvis så stort et antal transaktioner kunne behandles. Derfor kan et nedbrud i et system, som er det eneste i et land, eller som anvendes meget, svække offentlighedens tillid til betalingssystemet og til valutaen. Særlig opmærksomhed er derfor påkrævet, hvis det ikke er muligt at afvikle detailbetalinger via et andet system eller en anden betalingsordning, eller hvis det pågældende system har opnået en stor markedsandel. En stor markedsandel er defineret som en andel på over 75 pct. af det pågældende marked for detailbetalinger, hvilket vil sige betalinger, der behandles i interbankdetailbetalingssystemer eller via andre betalingsordninger.

- **Samlede finansielle risici:** En vigtig faktor, når det skal vurderes, hvorvidt et system er systemisk vigtigt, er værdien af de betalinger, som behandles i systemet. Derfor lægges der i rapporten om standarder for systemisk vigtige betalingssystemer betydelig vægt på værdien af betalingerne, eftersom der er en positiv sammenhæng mellem værdien af de behandlede transaktioner og størrelsen af kredit- og likviditetsrisiko: Jo større transaktionsværdi, der behandles i et system, desto større syste-

⁵ Som beskrevet i ECBs pressemeddelelse med overskriften "Role of the Eurosystem in the field of payment systems oversight", som er nævnt ovenfor, kan de nationale centralbanker supplere den her beskrevne fælles overvågningspolitik med foranstaltninger, der er skræddersyet til netop denne type detailbetalingssystemer.

misk effekt. Selv om et detailbetalingssystem ikke hører til de systemisk vigtige betalingssystemer, for så vidt angår omsætningen, kan værdien af enkelte betalinger alligevel være så betydelig, at systemet kan være af stor betydning for det finansielle system. For at kunne vurdere et detailbetalingssystemes systemiske effekt er det nyttigt at sammenholde værdien af de betalinger, der behandles i et detailbetalingssystem, med værdien af de betalinger, der behandles i et reeltidsbruttoafviklingssystem. Alle reeltidsbruttoafviklingssystemer i euroområdet anses for at være systemisk vigtige. Ekstremt høje nominelle beløb kan også være tegn på systemisk vigtighed. Derfor skal der rettes særlig opmærksomhed mod detailbetalingssystemer, der har en omsætning på mere end 10 pct. af omsætningen i det reeltidsbruttoafviklingssystem, der sammenholdes med, eller som dagligt behandler betalinger med en gennemsnitlig værdi på over 10 mia. euro.

- *Risiko for en dominoeffekt:* Hvis en deltager i et detailbetalingssystem falder ud, kan det få alvorlige konsekvenser for andre deltagere, idet førstnævnte problemer kan blive spredt til dem. I værste fald kan disse problemer blive spredt til samtlige deltagere i et system. Der er størst risiko for dominoeffekt i nettoafviklingssystemer, men den kan også forekomme i bruttoafviklingssystemer, hvor en deltagers misligholdelse af sine forpligtelser kan skabe likviditetsunderskud i systemet. Såvel et systems koncentrationsgrad og nettingeffekt som størrelsen af deltagerens negative nettoposition vil kunne bidrage til en eventuel dominoeffekt.

Det kan få betydelige finansielle konsekvenser for de øvrige deltagere, hvis deltageren med den største betalingsforpligtelse i et betalingssystem falder ud, og betalingerne, der behandles i systemet, er koncentreret på blot nogle få deltagere. Allerede en koncentrationsgrad på 80 pct. (dvs. de fem største deltageres markedsandel) lader til at udgøre en belastning for de øvrige deltagere i systemet. I et nettoafvik-

lingssystem gælder desuden, at den økonomiske belastning for de øvrige deltagere vil være betydelig, hvis systemet har nået en lav nettoafviklingsgrad⁶, og deltagerne har betydelige negative nettopositioner. De finansielle konsekvenser af et sådant nedbrud er særligt alvorlige, hvis det skyldes genberegning som følge af et pengeinstituts manglende betaling. Selv om der i detailbetalingssystemer kun afvikles forholdsvis små beløb sammenlignet med reeltidsbruttoafviklingssystemer, skal de alligevel vurderes nøje, hvis de opnår en betydelig nettingeffekt, eller hvis en deltagers negative nettoposition når et betydeligt beløb. Der er god grund til at være særlig opmærksom, hvis et systems nettoafviklingsgrad er 10 pct. eller mindre, eller deltagerens negative nettoposition er mindst 1 mia. euro.

Hvis et detailbetalingssystem for euro er kendetegnet ved stor markedsandel, store samlede finansielle risici og stor risiko for en dominoeffekt, så er det tegn på, at der er tale om et systemisk vigtigt system. Ud over disse i fællesskab aftalte kriterier kan centralbanker, der overvåger detailbetalingssystemer, tage højde for karakteristika, som er særegne for deres egne betalingsmarkeder. Med integrationen af betalingsmarkederne for euro og etableringen af et fælles eurobetalingsområde forventes nationale karakteristika, som danner grundlag for en vurdering, der afviger fra Eurosystemets rammer, at forsvinde med tiden.

2.2 Detailbetalingssystemer af stor betydning

Ifølge Eurosystemet er nogle af standarderne så grundlæggende, at overholdelse af dem ikke blot skal være obligatorisk for systemisk vigtige betalingssystemer, men også for andre betalingssystemer, som er af stor betydning i euroområdet, men som ikke er systemisk vigtige. Af den grund har Eurosystemet udarbejdet detailstandarder, som detailbetalingssy-

⁶ Nettoafviklingsbalancen i procent af bruttotransaktionsværdien. En lav nettoafviklingsgrad indikerer høj nettingeffekt.

systemer for euro skal overholde, hvis de spiller en fremtrædende rolle i behandlingen og afviklingen af detailbetalinger, og hvis nedbrud i systemerne kan få store økonomiske konsekvenser og svække borgernes tillid til betalingssystemer og til valutaen i almindelighed.

Systemer, der er af stor betydning for samfundsøkonomien, indebærer ikke en lige så stor finansiell risiko som systemisk vigtige betalingssystemer. Derfor har Eurosystemet besluttet, at overholdelse af standarderne vedrørende finansielle risici (standard III til VI) ikke skal være obligatorisk for disse systemer. Af den grund vil Eurosystemet, når sådanne systemer skal klassificeres, ikke primært fokusere på de finansielle risici, der er forbundet med systemet, men snarere kigge på koncentrationen på markedet for detailbetalinger og især det pågældende systems samlede markedsandel. En markedsandel på over 25 pct. af de behandlede betalinger på det pågældende marked for detailbetalinger, dvs. betalinger behandlet i interbankdetailbetalingssystemer og via andre betalingsordninger, er tegn på, at et system er af stor betydning.

Detailbetalingssystemer for euro, som skal overholde detailstandarderne, skal altid tilbyde clearing og afvikling og normalt antage form af en automatiseret clearingcentral. I systemer af denne type inddeles og cleares betalingsordrer mellem finansielle institutioner elektronisk af den automatiserede clearingcentral og afvikles af den involverede afviklingsagent. I visse lande antager sådanne infrastrukturelle ordninger ikke nødvendigvis form af en automatiseret clearingcentral, men kan også være multilaterale interbankaftaler. Sådanne aftaler er forbundne og standardiserede, er baseret på et kontraktretligt eller lovmæssigt grundlag, indgås mellem flere deltagere og bygger på et fælles regelsæt.

Eurosystemets overvågningsstandarder kommer til at gælde for automatiserede clearingcentraler og for multilaterale aftaler. Det er nødvendigt at skelne mellem disse ordninger på den ene side og *hub and spoke*-aftaler og

bilaterale aftaler på den anden. *Hub and spoke*-aftaler består af flere bilaterale aftaler. Årsagen til ikke at lade disse og bilaterale aftaler være omfattet af detailstandarderne er, at nogle af detailstandarderne (især vedrørende adgang og ledelse) er for generelle til at kunne blive anvendt direkte på sådanne aftaler. Det er dog muligt, at Eurosystemet på et senere tidspunkt udarbejder særlige overvågningsstandarder for sådanne aftaler, inkl. korrespondentbankaftaler og lignende aftaler.

2.3 Andre detailbetalingssystemer

Der er detailbetalingssystemer, som ikke tilhører en af de to nævnte kategorier. Disse systemer har mindre betydning for den finansielle sektor og samfundsøkonomien og behøver derfor ikke nødvendigvis overholde standarderne eller detailstandarderne. Sådanne systemer skal overholde de for dem gældende overvågningsstandarder, når og hvis sådanne eksisterer. Eksempler herpå er overvågningsstandarderne for e-penge-systemer og de standarder, som de nationale centralbanker har vedtaget nationalt.

2.4 Opfølgning

Når ECB og de nationale centralbanker har vurderet, hvor vigtigt et detailbetalingssystem for euro er, vil de vurdere systemet i forhold til de for systemet gældende standarder. Systemisk vigtige detailbetalingssystemer vurderes i forhold til standarderne. Detailbetalingssystemer af stor betydning for samfundsøkonomien vurderes i forhold til detailstandarderne. Systemer, som ikke tilhører en af disse to kategorier, vurderes fortsat i forhold til andre gældende standarder (fx for e-penge).

Eurosystemet vil gøre det klart, hvilke detailbetalingssystemer der skal overholde hvilke overvågningsstandarder, såvel som i hvilket omfang systemerne allerede overholder disse. Systemer, der ikke fuldt ud overholder de for dem gældende overvågningsstandarder, vil være nødt til at forbedre deres indretning.

Eurosystemet bifalder selvfølgelig, hvis systemoperatørerne vil gå videre end til blot at vælge at overholde minimumsstandarderne, og hvis de vil overholde flere eller alle standarder, hvis de finder det hensigtsmæssigt.

Som følge af at et fælles eurobetalingsområde er ved at blive etableret, er mange systemudbydere i gang med eller planlægger at konsolidere eller omstrukturere deres detailbeta-

lingssystemer for euro. Eurosystemet vil tage højde for disse strukturelle ændringer, når et system skal vurderes. Således skal et system, som er i færd med at blive omstruktureret, kun på mellemlangt sigt overholde Eurosystemets overvågningsstandarder fuldt ud. Et system, som er ved at blive omstruktureret, er undtaget fra de nye regler til og med 2008.

3 Anvendelse af detailstandarderne på detailbetalingssystemer af stor betydning

I det følgende redegøres der kort for, hvorfor de forskellige standarder bør eller ikke bør gælde for detailbetalingssystemer af stor betydning for samfundsøkonomien. De enkelte standarder forklares ikke. For en nærmere beskrivelse og fortolkning af de forskellige standarder henvises til rapporten om standarder for systemisk vigtige betalingssystemer nævnt ovenfor.

3.1 Standarder, som detailbetalingssystemer skal overholde

Standarderne er tilstrækkelig bredt formuleret til at kunne blive anvendt i en lang række tilfælde. Anvendelsen af nogle af standarderne på detailbetalingssystemer af stor betydning for samfundsøkonomien er ikke nødvendigvis forbundet med den samme snævre fortolkning, som gælder for systemisk vigtige betalingssystemer. Fortolkningen af de for systemet gældende standarder skal ske i forhold til systemets vigtighed. To eksempler kan illustrere dette:

- For at detailbetalingssystemer, som ikke er systemisk vigtige, kan overholde standard I, behøver det ikke nødvendigvis være obligatorisk at kræve uafhængigt respons for at vurdere, om et system har et velfunderet juridisk grundlag. Sådanne uafhængige responsa kunne også begrænses til ad hoc-undersøgelser.

- For at overholde standard VII behøver detailbetalingssystemer af stor betydning for samfundsøkonomien ikke nødvendigvis være lige så sikre og driftspålidelige eller have de samme nødprocedurer som systemisk vigtige betalingssystemer.

Den enkelte overvåger skal dog sikre, at de detailbetalingssystemer for euro, som er af stor betydning for samfundsøkonomien, fuldt ud overholder kravene i den pågældende standard i den givne kontekst. I den forbindelse gentager Eurosystemet en af konklusionerne fra rapporten om standarder for systemisk vigtige betalingssystemer, nemlig at hovedansvaret for, at det pågældende betalingssystem overholder de for systemet gældende standarder, ligger hos systemoperatøren. Når det skal vurderes, om et detailbetalingssystem for euro overholder de for systemet gældende standarder, anlægger Eurosystemet en anden vinkel end systemoperatøren, idet Eurosystemet også kigger på konsekvenserne for samfundsøkonomien og det finansielle system som helhed.

- I *Juridisk grundlag: Systemet skal have et velfunderet juridisk grundlag under alle relevante jurisdiktioner.*

De detailbetalingssystemer for euro, som er klassificeret som værende af stor samfundsøkonomisk betydning, skal have et velfunderet juridisk grundlag. Delta-gerne kan blive udsat for finansielle risici, hvis et systems regler og procedurer ikke er klare og til at håndhæve.

- II *Forståelse af de finansielle risici: Systemets regler og procedurer skal give deltagerne en klar forståelse af systemets indflydelse på hver af de finansielle risici, som deltagerne udsættes for gennem deltagelse i systemet.*
Deltagerne i detailbetalingssystemer for euro, som er klassificeret som værende af stor samfundsøkonomisk betydning, skal have en forståelse af de risici, som de udsætter sig for ved at deltage i et sådant system. Det skal være klart for deltagerne, hvem der bærer risikoen og i hvilket omfang. Disse oplysninger skal mere eller mindre fremgå af systemets regler og procedurer, af hvilke det skal fremgå, hvilke rettigheder og forpligtelser alle involverede parter har.
- VII *Sikkerhed og driftspålidelighed: Et system bør have en høj grad af sikkerhed og driftspålidelighed og skal have nødprocedurer, som inden for passende tid sikrer den daglige afvikling.*
Lige som den finansielle sektor er afhængig af betalingssystemer for store betalinger til afvikling af finansielle transaktioner, er resten af samfundsøkonomien i høj grad afhængig af, at detailbetalingssystemerne fungerer. Detailbetalingssystemer, der anses for at være af stor betydning, skal derfor være sikre, driftspålidelige og have nødprocedurer på plads.
- VIII *Effektivitet: Systemet skal gøre det muligt at afvikle betalinger på en måde, der er praktisk for deltagerne og effektiv for samfundsøkonomien.*
Alle systemer af stor betydning skal være praktiske for deltagerne og samfundsøkonomisk effektive. Resurserne skal anvendes effektivt. Typisk foretages der en afvejning mellem at reducere resurseomkostningerne og at opnå andre mål som fx sikkerhed. Udviklere af betalingssystemer skal spare på resurseomkostninger ved at fokusere på brugernes behov og ved at tage hensyn til systemets indvirkning på den samlede økonomi. Hvor det kan øge den samlede effektivitet af detailbetalingssystemerne for euro, bør det især overvejes at indføre internationale standarder (fx SWIFT, BIC, IBAN og IPI) i de nationale detailbetalingssystemer for at muliggøre fuldautomatisk behandling af såvel nationale som grænseoverskridende transaktioner.
- IX *Adgangskriterier: Systemet skal have objektive og offentliggjorte kriterier for deltagelse, som tillader fair og åben adgang.*
Alle systemer, der anses for at være af stor betydning, skal have objektive og offentliggjorte kriterier for deltagelse. Adgangskriterier, der tilskynder til konkurrence mellem deltagerne, fremmer effektive og billige betalingstjenester. Derfor skal adgangen generelt være fair og åben. Det kan imidlertid være nødvendigt at begrænse adgangen for at beskytte deltagere mod unødige risici, som kan forvoldes af tredjeparter.
- X *Ledelse: Systemets regler om ledelse skal være effektive, indebære ansvar over for eksterne parter og være gennemsigtige.*
Reglerne for ledelse af systemer af stor betydning skal være effektive, indebære ansvar og være gennemsigtige. Ledelsesstrukturen opstiller retningslinjer for, hvorledes systemets overordnede mål fastsættes og nås, og hvorledes systemet vurderes. Effektive ledelsesregler tilskynder ledelsen til at udvikle systemet i en retning, der er i systemets, deltageres og offentlighedens interesse. Systemledelseaftaler skal sikre ansvarlighed over for de relevante organer og være gennemsigtige, således at alle parter har adgang til informationer, som er rettet til dem.

3.2 Andre standarder

Overholdelse af følgende standarder er ikke obligatorisk for detailbetalingssystemer for euro, som er af stor betydning for samfundsøkonomien, men som nævnt ovenfor bifalder Eurosystemet, hvis systemoperatørerne væl-

ger at overholde alle standarderne, hvis de finder det hensigtsmæssigt.

- IV *Hurtig og endelig afvikling: Systemerne skal muliggøre hurtig og endelig afvikling på valørdagen, helst i løbet af dagen og som minimum ved dagens slutning.*

Et særdeles ønskeligt mål for detailbetalingsystemer for euro

I et systemisk vigtigt betalingssystem er det vigtigt, at den endelige afvikling, dvs. debitering og kreditering af deltagerens konti, finder sted samme valørdag og helst i løbet af dagen, så deltagerne ikke udsættes for nogen unødigt kreditrisiko. Eftersom det normalt involverer store betalinger eller betalinger til afvikling af transaktioner på de finansielle markeder, har deltagerne af hensyn til risikostyringen brug for straks at vide, at disse betalinger er blevet afviklet endeligt i løbet af dagen eller ved valørdagens slutning. Med hensyn til detailbetalinger er beløbene mindre, og i de fleste tilfælde er hurtig og endelig afvikling ikke væsentlig for betalingsmodtageren. Eftersom Eurosystemet ikke kræver, at detailbetalingsystemer for euro skal overholde standard III og V, hvilket er forklaret nedenfor, ville det være inkonsekvent at kræve afvikling på valørdagen, når der ikke kræves foranstaltninger til også at sikre rettidig afvikling, i tilfælde af at en deltager ikke opfylder sine forpligtelser. Derfor er det ikke nødvendigt at gøre afvikling på valørdagen til et krav for detailbetalingsystemerne i euroområdet.

Hvis detailbetalingssystemerne ikke afvikler endeligt på valørdagen, kan deltagerens krediteksponering vare flere dage (fx en weekend). Denne risiko kan undgås i detailbetalingssystemer for euro, der anses for at være af stor betydning, hvis transaktionen afvikles endeligt på valørdagen.⁷ Teknologiske fremskridt giver anledning til at formode, at sådanne systemkomponenter kan være forsvarlige ud fra et omkostningssynspunkt. Af-

vikling på valørdagen bør derfor være et særdeles ønskeligt mål for detailbetalingssystemer for euro, som anses for at være af stor betydning.

- III *Styring af finansielle risici: Systemet skal have klart definerede procedurer for styringen af kredit- og likviditetsrisici, der specificerer systemoperatørens og deltagerens respektive ansvarsområder, og som giver passende tilskyndelse til at styre og begrænse disse risici.*

Værktøjer til risikostyring (fx sikkerhedspuljer og grænser for krediteksponering) bidrager klart til at gøre et betalingssystem mere sikkert. Det er imidlertid nødvendigt at opretholde en balance mellem sikkerhed og effektivitet. Det er derfor klart, at der skal gælde andre sikkerhedskrav for detailbetalingssystemer end for systemer for store betalinger på grund af de forskellige grader af risiko, som disse indebærer. De enkelte systemoperatører skal overveje, hvilke risikostyringsværktøjer der er bedst for deres system.

- V *Afvikling i multilaterale nettoafviklingssystemer: Et system med multilateral netting skal som minimum kunne sikre fuldførelse af den daglige afvikling inden for passende tid, i tilfælde af at deltageren med den største forpligtelse ikke kan afvikle.*

Som allerede nævnt under standard III ovenfor skal der i ethvert detailbetalingssystem opretholdes en balance mellem sikkerhed og effektivitet. Hvis en systemudbyder ikke anser det for nødvendigt at have værktøjer til risikostyring i sit detailbetalingssystem, er der oplagt risiko for, at det pågældende system måske ikke vil være i stand til at fuldføre afvikling inden for dagen, hvis en deltager falder ud. Systemudbyderne er nødt til at overveje, hvorledes deres

7 *Hvad angår til betalingssystemer, betyder afvikling på valørdagen ikke nødvendigvis, at afviklingen skal ske den dag, hvor betalingsordren er blevet afgivet til systemet. Dette princip overholdes også, hvis afviklingen sker kort efter, at betalingsordren afgives til systemet, så længe den endelige debitering og kreditering finder sted samme dag, og deltagerne ikke udsættes for krediteksponering natten over.*

system i videst mulige omfang kan afvikle rettidigt i tilfælde af nedbrud.

- VI *Afviklingsmidler: Midler brugt til afvikling bør fortrinsvis være centralbankpenge. Hvor andre midler anvendes, skal de indebære lille eller ingen kredit- og likviditetsrisiko.* Afvikling i centralbankpenge udsætter ikke deltagerne i et betalingssystem for kreditrisiko, som skyldes misligholdelse fra afviklingsagentens side. Derfor er

centralbankpenge det sikreste afviklingsmiddel. Eftersom detailbetalingssystemer normalt ikke er systemisk vigtige, synes risikograden i sådanne systemer ikke at nødvendiggøre obligatorisk afvikling i centralbankpenge. Denne form for afvikling skal være frivillig. Hvis en systemudbyder beslutter at afvikle via et pengeinstitut, skal pengeinstituttet dog have en passende kreditrating.

4 Anmeldelse af detailbetalingssystemer i medfør af direktivet om endelig afregning

Direktivet om endelige afregning øger retssikkerheden med hensyn til udførelsen af betalingsordren og netting, i tilfælde af at der er indledt insolvensbehandling mod en deltager. Derfor er Eurosystemet tilfreds med, at alle systemisk vigtige betalingssystemer i euroområdet skal anmeldes til Europa-Kommissionen i medfør af direktivet om endelig afregning. Desuden indtager Eurosystemet den holdning, at det vil være nyttigt, hvis betalingssystemer, som ikke er systemisk vigtige, også anmeldes i medfør af direktivet om endelig afregning. Dette gælder især systemer af stor betydning. Eurosystemet anerkender, at den anmeldende myndighed kan tage hensyn til nationale forhold, når myndigheden skal beslutte, hvorvidt et system skal klassificeres som værende af stor betydning.

Eurosystemet er af den opfattelse, at detailbetalingssystemernes særlige karakteristika vil gøre det ønskeligt, at sådanne systemer anmeldes til Europa-Kommissionen i medfør af direktivet om endelig afregning. Omfattende udenlandsk deltagelse i et betalingssystem kan indebære særlige juridiske risici, eftersom den

lovgivning, som en udenlandsk deltager, der får fjernadgang eller adgang til systemet via en filial, er underlagt, måske ikke er helt i overensstemmelse med den lovgivning, som systemet er underlagt. Fx kan lovgivningen vedrørende sikkerhed, netting, endelighed eller insolvens i en deltagers land adskille sig fra lovgivningen i det land, hvor betalingssystemet har hjemme. Eurosystemet indtager den holdning, at negative konsekvenser for et betalingssystem, i tilfælde af at en udenlandsk deltager er insolvent, kan begrænses ved at anmelde det pågældende system i medfør af direktivet om endelig afregning. I sådanne tilfælde vil de rettigheder og forpligtelser, der stammer fra eller er forbundet med den pågældende deltagers deltagelse, blive bestemt af den lovgivning, der regulerer systemet. En anden fordel ved anmeldelse er, at systemet, når en juridisk eller administrativ myndighed (herunder en udenlandsk myndighed) træffer afgørelse om at indlede insolvensbehandling mod en bestemt deltager, øjeblikkeligt informeres om, at der er indledt insolvensbehandling, og så kan handle øjeblikkeligt og hensigtsmæssigt.

© Den Europæiske Centralbank, 2003

Adresse: Kaiserstraße 29, D-60311 Frankfurt am Main, Tyskland

Postadresse: Postfach 16 03 19, D-60066 Frankfurt am Main, Tyskland

Tlf.: +49 69 1344 0; Internet: <http://www.ecb.int>; Fax: +49 69 1344 6000; Telex: 411 144 ecb d

Alle rettigheder forbeholdt.

Fotokopiering til uddannelsesformål eller i ikke-kommercielt øjemed er tilladt, såfremt kilden angives.

ISSN 1725-6127

ISSN 1725-6224 (online)